

Фото люб'язно надано автором

Валентина Мастерова відома не лише як журналістка й громадська діячка... Визнана майстриня художнього слова, Мастерова здобула перемогу в міжнародному літературному конкурсі «Гранослов» і всеукраїнському конкурсі «У свічаді слова», премії імені Василя Стуса та Національної спілки письменників «Благовіст», а ще — любов тисяч і тисяч читачів... Для них авторка відкриває світ сучасної «Зачарованої Десни»: сіл, що вмирають, та людей з чорними від хліборобської праці руками і чистими серцями — оберегами цієї споконвічної землі.

У нього було багато імен. Він був Даньом — маленьким циганським хлопчиком, якого виховувала бабуся Маріуца. Він був студентом Данком, званим так товаришами за легку пісенну вдачу. Був Данем, Данилом — молодим вояком з України, кинутим у пекло чужої війни. Був отцем Варфоломієм, церква якого стала серцем села. Але найближчим до душі було йому ім'я Смарагд — ім'я каменю, з якого, за легендами, зроблена чаша страждань Христа, ім'я кольору лісів і луків рідного Полісся, кольору життя і надії...

Відавши себе високому служінню, ревно зберігаючи душевну цноту, — чи зречеться він усього заради однієї жінки? Чи здолає найскладніше випробування — спокусу коханням?

www.bookclub.ua

ISBN 978-617-12-0496-6

9 786171 204966

Валентина Мастерова

Смарагд

ВІД АВТОРКИ РОМАНУ «СУЧА ДОЧКА»

Валентина Мастерова СМАРАГД

Душа шукала любові. Серце тікало від кохання

КЛУБ
СІМЕЙНОГО
ЧИТАЧІВ

Валентина Мастерова

СМАРАГД

Роман

ХАРКІВ **КЛУБ**
2016 **СІМЕЙНОГО**
ДОЗВІЛЛЯ

УДК 821.161.2
ББК 84(4Укр)
М32

Жодну з частин цього видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Дизайнер обкладинки *Сергій Ткачов*

Мастерова В.

М32 Смарагд : роман / Валентина Мастерова ; передм. Ю. Мушкетика. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. — 288 с.

ISBN 978-617-12-0496-6

Людина сама обирає дорогу в житті чи може пройти лише тими шляхами, якими їй судилося? Відповідь на це запитання Данило Туманич шукає протягом усього життя. Зраджений батьками, людьми, що з упередженістю ставилися до його походження, державою, у якої для тисяч таких, як він, були Афган і Чорнобиль... Він вижив. І став тим, хто першим ступає росяними травами, хто прокладає стежку, яка згодом стане новим широким шляхом.

УДК 821.161.2
ББК 84(4Укр)

- © Мастерова В. М., 2016
- © DepositPhotos.com / mihtiander, a-poselenov, обкладинка, 2016
- © Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», видання українською мовою, 2016
- © Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», художнє оформлення, 2016

ISBN 978-617-12-0496-6

Золото душі

Є письменники, які вриваються в літературу стрімко, рвійно, а є, які входять тихою ходою і залишаються там, неначе й були в ній одвіку. Саме такою є моя землячка, чернігівка Валентина Мастерова. Щоправда, і її ім'я для нас, київських письменників, постало відкриттям водночас, коли 1991 року стала переможцем престижного конкурсу Спілки письменників України «Гранослов». Це були оповідання: Валентина насамперед і є майстром оповідної форми, її оповідання не вписуються в сучасний літературний постмодерн із його жорстокістю, кривляннями, матюками і холодністю. Хоч письменниця здебільшого змальовує жорстокість сучасного людського, насамперед сільського життя, її новели — шматки життя, людські трагедії, щемкі й болючі до сліз, — покинуті або нелюбі діти, нужденні старі, охолоті без любові серця. І скільки там ніжності, спочутливості, болю... У таких випадках часто кажуть — «стефаниківські» новели, але в Стефаника свій світ, свій час, свої болі, у Мастерової — свої і обставини, і час, і стилістика. Основна сутність письма автора, з чого впливає все інше, — щирість. Насамперед щирість самої душі авторки. Я навіть сказав би — золото душі. Воно ніде жодного разу не потьмяніло, це принцип, камертон, який втримує од фальші, од неправди. Правда — ось вища сутність творчості Валентини Мастерової, що є заповітом наших класиків — письменник має служити правді.

Книга, яку ти, читачу, тримаєш в руках, роман, продовжує ту саму тему, те саме прямування, вона вчить добра, справедливості, прощення, які вельми потрібні в нашому розшарпаному, зболеному, криміналізованому суспільстві. Тут немає вигадливого, закрученого сюжету, всіляких літературних піруетів, автор іде за логікою життя, за його плином. Це роман людської долі; кожна доля своєрідна, через те вона й доля. Кажуть, що кожне людське життя є романом, тільки треба вміло покласти його на папір. Автор довіряє цій логіці, бере життя в його натуральності, первозданності, не уникаючи гострих кутів, прикрощів, не прикрашаючи життя й не возвеличуючи його штучно, вона проводить свого головного героя Данила (Данька) через всі круги сьогоднішнього земного пекла і раю водночас. Даньку, на відміну від його батька, Григорія, вдається на тих кругах не розгубити свою душу, лишитися людиною мужньою, доброю, спочутливою. У Данькові схрестилися дві стихії — українська і циганська, й він бере від них усе краще (від циганки баби Маріуци) і від своїх українських сельчан — сусідів і приятелів. Сьогодні ми великою мірою втратили щирість, первозданність почуттів і чеснот наших предків, і, якщо не повернемося до них, нам буде важко жити новим життям, будувати нашу українську міцну, моральну державу. На такі думки нас нашттовує роман Валентини Мастерової «Смарагд».

Вірю, ти, читачу, ще не один раз зустрінешся з книгами Валентини Мастерової. Я впевнений, що отой потужний моральний, психологічний заряд, оте її вміння побачити, почути основне, що потрібно людям, чим вони живуть і мають жити, приведе її ще не до одного успіху.

Юрій Мушкетик

Бо що ж такого я хочу сказати, Господи,
як не те, що я не знаю, звідкіля я прийшов
у це, так би мовити, смертне життя
чи, радше, в живу смерть?

Святий Августин. Сповідь

ЧАСТИНА 1

«Чому так тихо? А це дерева мовчать чи розмовляють? Напевно — розмовляють, бо чого б ото листя шелесь-шелесь, тихіше, голосніше, й гіллям розмахують, наче руками. От коли б вони ще й ходили...» — Хлопчик, що лежав на землі, підвівся на лікоть і втупив замислений погляд у стовбур старого в'яза з чималим дуплом між двома великими гілками. Йому страшенно хотілося засунути руку в те дупло й помацати, але він боявся видрати гадюку замість маленьких у дрібну крапочку яєць, тому дитячий погляд ковзнув униз, де з-під землі вилізло товсте покручене коріння. Уявив, як би ото в'яз ішов: тупу-тупу, а за ним стара кривобока береза, що аж схилилася до в'яза і наче щось йому нашіптує. Мабуть, береза кульгала б, як руда Пронька, що живе на краю хутора. За березою ішла б ліщина. У неї ніжки маленькі, тоненькі: дріб-дріб... Перевів погляд з одного дерева на інше, сам собі посміхнувся, потім знову ліг, підклав руки під голову і задивився у небо. Захотілося, щоб ота біла хмарка зачепилася за верхівку якогось дерева й зависла. Він би тоді поліз і помацав руками — з чого вона: з вати чи снігу? Ні, нехай краще зачепиться темніша...

— Даньо, Да-а-ань! — почувся віддалік голос баби Марини, але Даньо й голови не повернув у той бік — нехай гукає, він і сам дорогу знайде, не маленький.

— Данило, де ти? Данило! — різкий голос матері гукав зовсім близько.

Хлопчик схопився і, мов сполохане зайчєня, кинувся у зарості — не хотів, щоб знайшла мати, — нехай би вже баба.

— Даньо, Да-ань! — Еге, баба кричить далеко, а мати он озирається на всі боки, вдивляється поміж дерев.

— Данило-о-о! — кричить, і її голос іще більше лякає малого. Він хоче заплакати, але боїться. Помічає, що в лісі темніє. А мати вже губиться у гущавині, тільки голос чути близько.

— Мамо! — злякано кричить і вибігає зі схованки. — Мамо, я тут!

Лясь-лясь... Мати б'є по обличчю, щось каже, але Дань не чує, бо аж у вухах дзвенить від тих ляпасів. Баба, та біла б нижче спини й не так боляче.

— Що ти робиш, Марто? — літня жінка виринула з-за дерев, обхопила руками онука й гнівно глянула на невістку.

— Учю. Ти ж не учиш, раз вони у тебе з дому сходять. — Мартине обличчя теж зле й перелякане. Даню здавалося, що вона зараз вирве його від баби, і він міцно вчепився за квітчасту широку спідницю.

— Марто, це дитина. Не гніви Бога. — Марина пригорнула до себе онука.

Вони деякий час мовчки дивилися одна на одну, а Дань не втримався і голосно схлипнув.

— Маріуцо, — здалася мати, але бабу назвала так, як називала завжди, коли сердилася, — загубиться він або втопиться у болоті, не тобі люди в очі лізтимуть — не догледіла, а мені. Сама ти все добре знаєш. Данила вчити треба — скільки разів ми його тут шукали. Наче накупився. Тільки й думай, щоб десь чорти не занесли. Сказано — через міст не ходити, то нехай слухається. Цього разу я вже Грицьку розкажу, а то ви всі хороші, одна я погана.

У баби на очі навернулися сльози:

— Не треба, Марто. Він же приб'є малого. Я тепер з нього очей не спущу. — Сердито, але не боляче смикнула Даня за вухо.

— Прищепну до спідниці, і з двору не вийде. — Взяла онука за руку: — Чув, що я сказала? Чого тебе нечиста сила аж сюди занесла?

Дань опустил кучеряву голівку й задивився на свої ноги.

— І босий... — Марта глянула на свекруху, — наче нічого взути. — Сказала не те, що подумала, та Марина вгадала її думку.

Смеркалося, коли виходили з лісу й підійшли до вузького дерев'яного мостика, перекинутого через болотисту річечку, що розділяла хутір і ліс. За річкою починалися людські городи, за городами — сади, у яких потонули хати, і серед них стара, під солом'яним дахом, Маринина хата. Обидві разом глянули на ту хату, і кожна подумала про своє: Марта — щоб швидше перебраться в село, у новий просторий будинок, подалі від цього здичавілого хутірського життя, Марина — з тугою, що мусить на старості літ кидати рідну оселю, де зжилася і звиклася зі своєю долею і любила не тільки те, чим сьогодні жила, а й своє минуле, яке озирало по той бік ріки столітнім явором, дихало теплим вітром, що ніс із лісу то запах прілого листя ранньою весною, то солодкий — липи чи гіркуватий — дерев'ю наприкінці літа. Тут була її воля.

— Бабо, глянь — цигани приїхали! — радісно вигукнув Дань і висмикнув руку з теплої долоні.

Жінки спинилися: молодша чомусь змінилася на обличчі, а старша радісно посміхнулася.

— Куди ти? — наздогнала Марта хлопчика, що вже був чкурнув у бік циганських кибиток. — Хочеш спробувати батькової нагайки?

Хлопчик злякано зіщулився й увібрав голову в плечі. У хаті під портретом Леніна лежала нагайка. Батько ніколи не клав її в інше місце, бо ці дві речі були для нього символами: перша — розуму, друга — покорі. Часто брав нагайку, і часто вона опускалася на плечі малого або його старшого брата — Юрка, мовчазного, з чорними, як і в Даня, кучерями, але темно-карими очима. У Данилка ж очі блакитні, аж прозорі, немов на диво всім, хто помічав ту блакить під лама-ними дугами бровенят.

— Я, мамо, тільки хотів глянути на них, — благально виправдався хлопчик.

— Не підходь, бо вкрадуть, — наказала Марта. — І близько щоб... А батько їх сьогодні прожене.

— Чого це? — спробувала заперечити Марина, та невістка нічого не відповіла, стисла Даня за руку і повела до хати. У хаті наказала разом із Юрком лізти на піч. Сама ж узяла порожні відра й пішла до колодязя. Почула віддалік гуркіт мотоцикла, швидко набрала води, але не понесла додому, лише трохи відійшла від колодязя й поставила відра. Чекала, чи зупиниться мотоцикл біля циган, що вже повипрягали коней і готували на вогні вечерю. Мотоцикл не зупинився, і Марта не знала — радіти з того чи ні. Підняла відра й заспішила до двору.

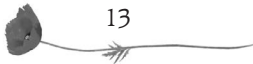
— Гриша їде, — промовила до Марини, яка великим ножем кришила біля старих ночов кропиву. — Спитає, чого так пізно пораемось.

Свекруха відірвала погляд від роботи, подивилася на невістку:

— Скажеш — корова відірвалася з прив'язі, то ходили шукати.

— Сама йому й скажеш.

Марта швидко зайшла до хати, щоб першою не зустрітися з чоловіком.

Син не сказав матері нічого й ні про що не спитав — мовчки завів мотоцикл у двір, зняв із голови шолом і сердито кинув у коляску. Марина теж не озвалася, тільки глянула і знову заходилася кришити кропиву.

— Де хлопці? — запитав Григорій у дружини, коли зайшов до хати.

— На печі он, — показала Марта рукою в бік печі. — А що таке?

— Нічого. Винеси у двір води й рушник — я трохи умююся. — У голосі чоловіка були втома й роздратування.

Марта швидко винесла, а на подвір'ї боязко запитала:

— Бачив, скільки циган понаїхало?

Григорій не відповів, і вона мовчки зливала йому на руки теплу воду, милуючись міцними м'язами й густою засмагою. Посміхнулася назустріч суророму погляду, коли він розігнувся, узяв рушник і витер обличчя. Але чоловік ніби не помітив тієї посмішки.

— Дітей на вулицю не випускати, — наказав, дивлячись кудись поза дружиною.

— Ти думаєш, і вона з ними? — у Марти схвильовано затремтів голос.

— Навряд, — Григорій обернувся услід матері, що з дійницею пішла до корови. — Вона тут ніколи не була і навіть назви хутора не знає.

— Не знає? — здивовано перепитала дружина. — Ти їй не казав?

— А вона й не цікавилася. — Лише тепер подивився в обличчя дружині, посміхнувся. Марта зняковіла від тієї посмішки й, наче дівчина, опустила очі. — Думаю, вона десь на Галичині, у родичів. Сюди не прийде. Що їй тут робити?

— А діти? — мимоволі вихопилося у Марти.

— Що — діти? Вони їй потрібні? — кинув сердито. — Коли б думала про дітей, то не лишила б і не потяглася

з табором. Завтра вранці скажу, щоб забиралися, — не проганяти ж на ніч. А мати нехай і на поріг не пускає.

— Так вона тебе й послухає. — Марта зайшла за чоловіком до хати, заходилася готувати вечерю.

— Послухає, — промовив самовпевнено Григорій, узяв на комині великої печі сірники й засвітив газову лампу. — Чогось дітей зовсім не чути — нехай злязять їсти. — Зазирнув на піч — дві кучеряві голівки лежали на старих подушках. — Позасинали голодні, — глянув на дружину й додав розважливо: — Нічого, завтра наїдяться.

До хати зайшла Марина, поставила на лавку дійницю з молоком, запитливо глянула на Марту, потім — на сина і заспокоїлась.

Вона виглядала б іще не старою, коли б не сивіюче волосся. Була із сербських циган, яким Франц Йосип дарував графський титул за особливі заслуги перед королем. Під час Першої світової війни цей титулований рід кинув батьківщину й пішов блукати по світах разом з іншими у пошуках кращої долі. Частина їх обрусіла, а частина, як і раніше, кочувала невеликими таборами. По дорозі не цуралися заходити до одноплемінників, що жили осіло. Марина зовні жила селянським життям, але в душі була циганкою, і час нічого не міняв. Ця роздвоєність Марини — Маріуци пов'язувала її з минулим і часто сварила із сім'єю, яка гордувала такими родичами.

Сьогодні нарочито довго поралася на вулиці, раз у раз позираючи на багаття, де було видно темні постаті. Раніше б і сама пішла туди, допізна сиділа коло вогню, що зігрівав і досі її душу, розпитала про знайомих та родичів. Потім забрала б до себе стільки старих і малих, скільки могла вмістити її маленька хата.

Цигани знали Маріуцу й робили чималий гак на своєму шляху, щоб її провідати. По кілька днів жили на хуторі:

Літературно-художнє видання

МАСТЄРОВА Валентина
Смарагд

Роман

Керівник проекту *З. О. Бакуменко*
Завідувач редакції *Г. В. Сологуб*
Відповідальний за випуск *О. В. Стратілат*
Редактор *Г. В. Іванова*
Художній редактор *Т. О. Волошина*
Технічний редактор *І. О. Гнідая*
Коректор *В. М. Немашкало*

Підписано до друку 19.01.2016. Формат 84x108/32. Друк офсетний.
Гарнітура «Minion». Ум. друк. арк. 15,12. Наклад 11 000 пр. Зам. № .

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
Св. № ДК65 від 26.05.2000
61140, Харків-140, просп. Гагаріна, 20а
E-mail: corp@bookclub.ua

Віддруковано у ПРАТ «Харківська книжкова фабрика «Глобус»»
61012, м. Харків, вул. Енгельса, 11.
Свідоцтво ДК № 3985 від 22.02.2011 р.
www.globus-book.com

- Олександрія, прот. Леніна, 77 (ТЦ «Гранд-Плаза», 2-й поверх), (05235) 7-15-50
- Артемівськ, вул. Радянська, 69 (ТЦ «Азов-Плаза», 2-й поверх), (0627) 44-90-99
- Біла Церква, вул. Ярослав Мудрого, 5/13 (колишній універмаг «Дружба», 1-й поверх), (0456) 39-04-68
- Білогород-Дністровський, вул. Московська, 16-А (ТЦ «Рута-Плаза», 2-й поверх), (04849) 6-07-26
- Бердянськ, прот. Леніна, 35-А (ТЦ «DEL MAR», 1-й поверх), (06153) 3-48-40
- Бориспіль, вул. Київський шлях, 10-В (ринок «Зоряний», місце 103), (06153) 3-48-40
- Вінниця, вул. Паланіна, 1-А (ТЦ «Квартал», 2-й поверх), (0432) 50-88-06
- Вознесенськ, вул. Сняжкова, 5-А, (05134) 3-20-19
- Дніпродзержинськ, прот. Леніна, 57-А (ТЦ «Фуршет», 1-й поверх), (0569) 53-42-26
- Дніпропетровськ, прот. Карла Маркса, 105 (ТЦ «Сільпо», 2-й поверх), (056) 770-00-55
- Дніпропетровськ, вул. Калинова, 9-А (ТЦ «Miriada», 1-й поверх), (056) 670-33-30
- Житомир, вул. Київська, 87 (ТЦ «Волок», 2-й поверх), (0412) 41-24-85
- Запоріжжя, прот. Леніна, 58, (061) 787-63-86
- Запоріжжя, прот. Металурґів, 2-Ж (ТЦ «Рекордний», 0-й поверх), (061) 236-86-54
- Івано-Франківськ, пл. Ринок, 1 (ТЦ «Галерея Н», 0-й поверх), (0342) 72-58-32
- Ізмаїл, вул. Пушкіна, 47 (ТЦ «Електрон», 2-й поверх), (04841) 6-22-12
- Ізюм, пл. Радянська, 7, (05743) 3-14-72
- Кам'янець-Подільський, вул. Данила Галицького, 11/3 (ТЦ «Максимум», 2-й поверх), (03849) 6-48-11
- Київ, вул. Велика Васильківська, 72 (ТЦ «Олімпійський», 3-й поверх), (044) 590-25-76
- Київ, вул. Райдужна, 15 (ТЦ «Фуршет», 0-й поверх), (044) 540-23-65
- Київ, вул. Маршала Маліновського, 12-А (ТРЦ «Метрополіс», 3-й поверх), (044) 500-62-73
- Київ, вул. Лукашевича, 15-А (ТЦ «Європорт», 2-й поверх), (044) 461-94-82
- Київ, вул. Драгоманова, 29 (ТЦ «Центрум», 1-й поверх), (044) 502-18-96
- Київ, вул. Попудренка, 90/2 (ТЦ «Маяк», 3-й поверх), (044) 361-91-46
- Кіровоград, прот. Центральний, 3/1 (ТЦ «Плаза», 1-й поверх), (0522) 35-20-55
- Ковель, бульв. Лесі Українки, 18 (ТЦ «Бульвар», 2-й поверх), (03352) 5-21-40
- Копотів, вул. Копотських дівизій, 24-А (ТЦ «Маяк», 2-й поверх), (05447) 6-36-77
- Краматорськ, вул. Палацова, 23 (ТЦ «Прогрес», 2-й поверх), (0626) 48-97-87
- Красноармійськ, вул. Свердлова, 148, (06239) 2-00-48
- Кременчук, вул. Леніна, 15/42 (ТЦ «Мерга», 2-й поверх), (0536) 72-97-65
- Кривий Ріг, прот. Гагаріна, 4 (ТЦ «Плаза-2», 2-й поверх), (056) 409-81-09
- Кривий Ріг, вул. Ватутіна, 39-А, (056) 409-60-75
- Лисичанськ, прот. Леніна, 117 (ТЦ «Лімон», 2-й поверх), (067) 570-61-62
- Луцьк, вул. Рівненська, 48 (ТЦ «Фокстрот», 1-й поверх), (0332) 78-35-08
- Львів, вул. Братів Рогатинців, 15, (032) 235-50-12
- Львів, вул. Городецька, 179 (ТЦ «Скряня», 2-й поверх), (032) 298-88-07
- Маріуполь, прот. Металурґів, 64 (ТЦ «Спізавета», 1-й поверх), (0629) 41-27-71
- Мелітополь, прот. Богдана Хмельницького, 24 (ТЦ «Пасаж», 2-й поверх), (0619) 44-83-49
- Миргород, вул. Гоголя, 147 (ТЦ «Мир», 1-й поверх), (05355) 5-06-08
- Ніжин, вул. Шевченко, 11-А (ТЦ «Гермес», 2-й поверх), (04631) 90-10-2
- Миколаїв, вул. Потьомкінська, 63/2, (0512) 47-58-43
- Нікополь, прот. Трубіників, 14 (ЦУМ, 1-й поверх), (05662) 2-50-03
- Нова Каховка, вул. Паризької комуні, буд. 13, ТЦ «Центральний» (колишній «Дитячий світ»), 2-й поверх, (05549) 7-96-51
- Новооскоковськ, вул. Радянська, 34 (ТЦ «Спізавета», 2-й поверх), (0569) 69-65-79
- Одеса, вул. Велика Арнаутська, 61, (048) 786-05-88
- Одеса, вул. Краснова, 17 (пл. Толбухіна), (048) 780-19-84
- Одеса, прот. Добровольського, 99, (048) 755-04-40
- Одеса, вул. Карла Маркса, 84-А, (057) 752-65-92
- Первомайськ, вул. Революції, 34, (05161) 7-53-99
- Полтава, вул. Жовтнева, 50, (0532) 60-60-40
- Рівне, вул. Київська, 67-А (ТЦ «Арена», 2-й поверх), (0362) 64-26-37
- Селідове, вул. Карла Маркса, 10 (Будинок побуту, 2-й поверх), (06237) 7-00-34
- Слов'янськ, пл. Жовтневої революції, 3 (ТЦ «Фокстрот», 2-й поверх), (0626) 62-11-02
- Суми, вул. Соборна, 42, (0542) 77-17-12
- Тернопіль, вул. Перля, 3 (ТЦ «Novus», 2-й поверх), (0352) 43-12-76
- Ужгород, пл. Кирила та Мефодія, 3 (універмаг «Україна», 2-й поверх), (0312) 67-22-29
- Харків, прот. Маршала Жукова, 3-А, (057) 392-03-43
- Харків, прот. Гагаріна, 20-А (ТЦ «На Гагаріна», 2-й поверх), (057) 703-44-58
- Харків, вул. Академіка Павлова, 144-Б (ТЦ «Космос», 3-й поверх), (057) 720-12-29
- Харків, вул. Полтавський шлях, 144 (ТБЦ «Компас», 2-й поверх), (057) 720-10-33
- Херсон, прот. Ушакова, 35-А (ТЦ «Адмірал», 2-й поверх), (0552) 46-00-06
- Хмельницький, вул. Свободи, 73 (ТЦ «Фуршет», 3-й поверх), (0382) 72-66-51
- Черкаси, вул. О. Дашкевича, 26 (ТЦ «Сільпо», 3-й поверх), (0472) 54-04-47
- Чернігів, прот. Перемоги, 103, (0462) 65-32-31
- Чернівці, вул. Головна, 10, (0372) 58-72-44
- Шостка, вул. Карла Маркса, 24, (05449) 7-37-46

Замовляйте книжки будь-яким зручним способом

- за телефонами довідкової служби (050) 113-93-93 (МТС); (093) 170-03-93 (life); (067) 332-93-93 (Київстар); (057) 783-88-88
- на сайті Клубу: www.bookclub.ua

Надсилається безоплатний каталог

**Запрошуємо авторів, перекладачів,
художників, редакторів до співпраці**

e-mail: publish@bookclub.ua

Для гуртових клієнтів

Харків

тел./факс +38(057)703-44-57
e-mail: trade@bookclub.ua
www.trade.bookclub.ua

Київ

тел./факс +38(067)575-27-55
e-mail: kyiv@bookclub.ua

Одеса

тел./факс +38(067)572-44-28
e-mail: odessa@bookclub.ua

ВІД ЛАУРЕАТА ПРЕСТИЖНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ПРЕМІЙ!

Сором на все село — народити дитину без чоловіка. А якщо дитина чужа? Олена з жалю прихистила малюка подруги, яка втекла, покинувши його. Вона нікому не сказала, що хлопчик не її син. Навіть коханий чоловік нічого не зміг дізнатися. Заради чужого сина вона пожертвувала жіночим щастям, безтурботним життям у столиці, добробутом. Та чим віддячить Олені хлопцеві, коли виросте?

